

EUROREG

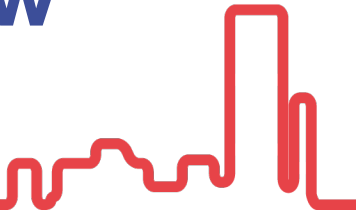
CENTRUM EUROPEJSKICH
STUDIÓW REGIONALNYCH I LOKALNYCH
UNIWERSYTET WARSZAWSKI

Ukraińscy uczniowie w polskiej szkole

Tymczasowa zmiana, czy nowa rzeczywistość?

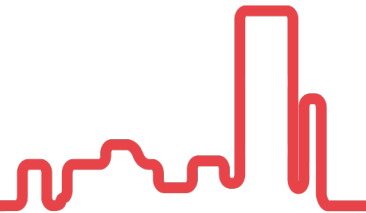
Mikołaj Herbst i Michał Sitek
Seminarium EUROREG (2.03.2023 r.)

Uczniowie - uchodźcy ukraińscy w Polsce – kluczowe daty

A red line graphic that starts as a horizontal line and then rises into a jagged, step-like pattern on the right side of the slide.

- 24 lutego 2022 r. Początek inwazji rosyjskiej
- 12 marca 2022 r. Uchwalenie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Specustawa)
- Marzec 2022 r. Stopniowe uruchamianie zdalnej edukacji przez szkoły ukraińskie

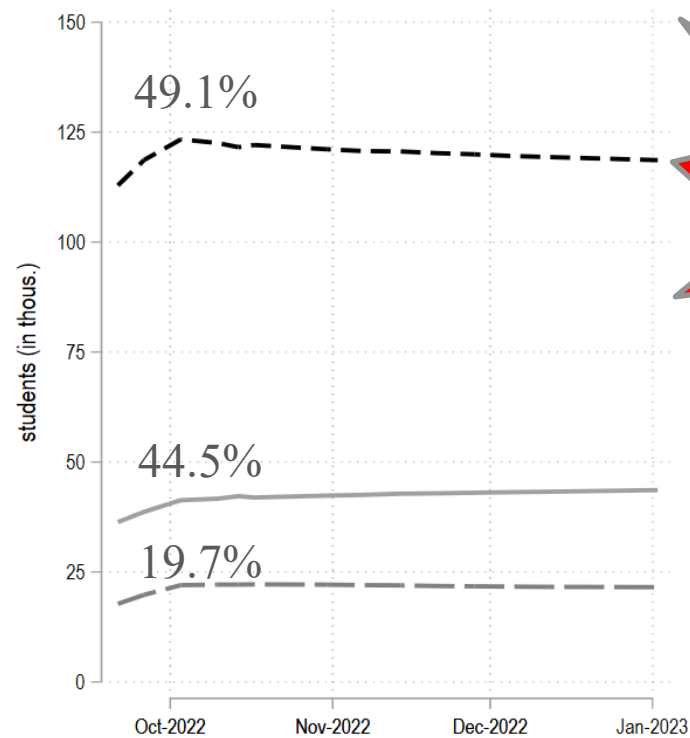
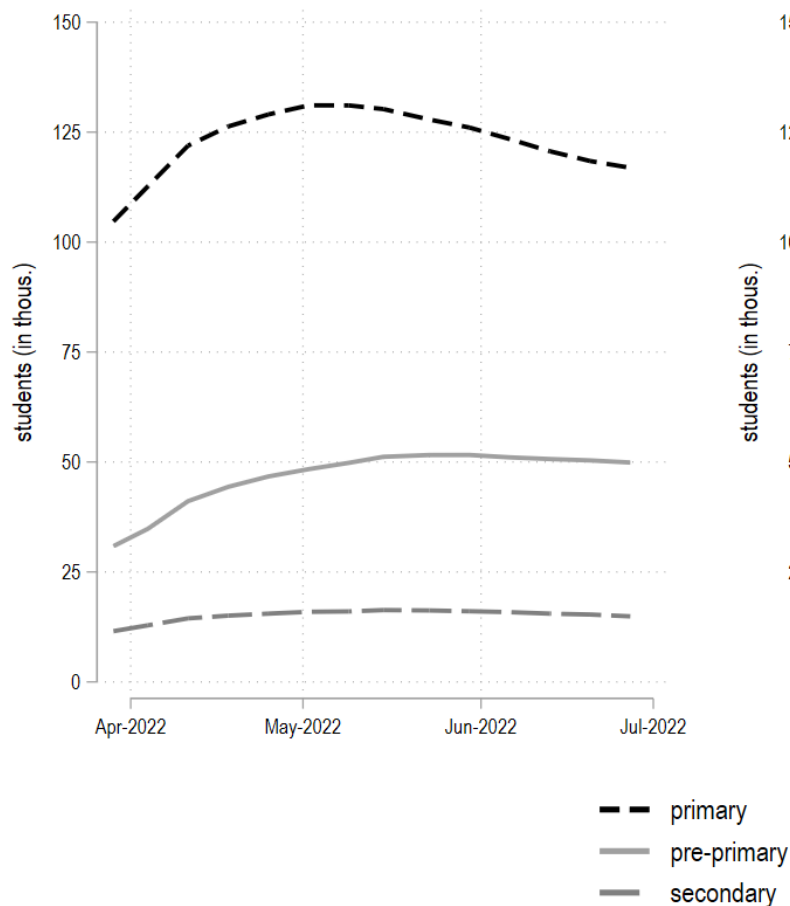
Uchodźcy ukraińscy w liczbach

- UNHCR: napływ netto do Polski w okresie luty-grudzień 2022 wyniósł 2.1 mln osób
- 1.5 miliona osób zostało oficjalnie zarejestrowanych w Polsce jako uchodźcy
- Ponad 1 mln osób otrzymało nr PESEL
- W kwietniu 2022 r. w Polsce przebywało ok. 420 tys. dzieci i młodzieży ukraińskiej w wieku 3-18 lat.

Posłać, czy nie posyłać dziecka do szkoły w Polsce

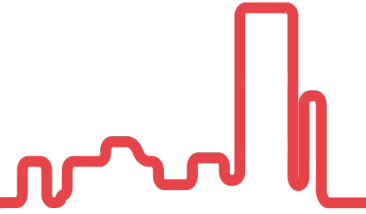
Fig. 1. Ukrainian refugees enrolled in Polish schools and preschools in 2021/2022 (left) and 2022/2023 (right)

92%
uczniów w
„normalnych”
klasach

Tylko 58%
uczniów
wróciło do
szkoły po
wakacjach

Cele badania

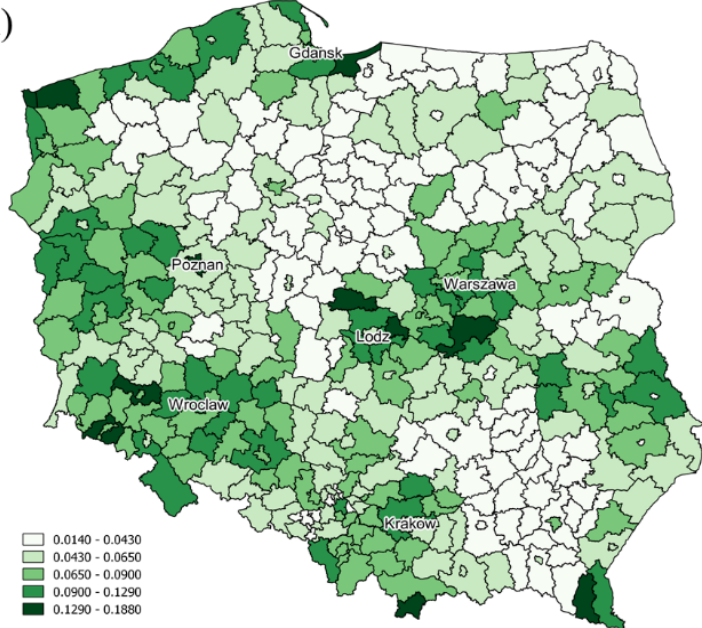

- Analiza terytorialnego rozkładu migracji ukraińskiej w Polsce oraz wzorców uczestnictwa uczniów ukraińskich w polskiej edukacji
- Stan i dynamika (dwie obserwacje)
- Czynniki wyjaśniające atrakcyjność polskiej szkoły dla dzieci ukraińskich (cechy szkoły i jej otoczenia)
- Skupiamy się na szkole podstawowej
-

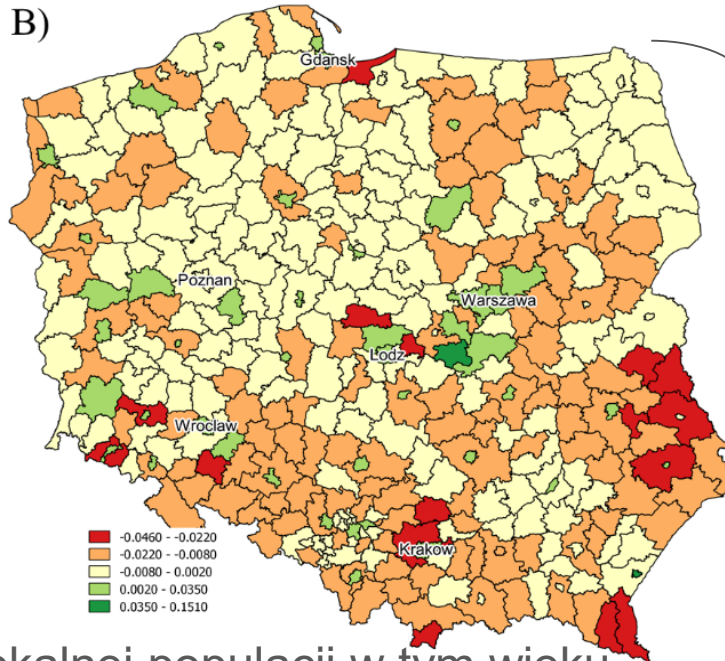
Co wiemy o edukacji i migrantach, nie tylko w kontekście Ukrainy

- Złożony proces decyzyjny (gdzie się osiedlić? Czy posłać dzieci do szkoły?)
- Preferowane lokalizacje bliżej miejsca pochodzenia (Schwartz 1973)
- Poziom lokalnych usług może mieć znaczenie (Delisle and Shearmur, 2010). Szczególnie dostępność mieszkań (Sá et al. 2004)
- Czynnikiem przyciągającym może być oferta rynku pracy i ogólna zamożność terytorium (Ishitani 2011).
- Bardzo ważnym czynnikiem jest istniejąca sieć diaspory (Marinelli 2011)
- Jakość szkoły sama w sobie może być kryterium wyboru miejsca migracji (Marré and Rupasingha 2020)
- Rejonizacja nie jest w Polsce ściśle przestrzegana (Bajerski 2021) – wybór szkoły może być niezależny od wyboru miejsca zamieszkania
- Jakość kształcenia, bezpieczeństwo w szkole i „przyjazność” instytucji - uniwersalne czynniki wyboru szkoły (Majkut 2010, Alsaudi 2016, Beuermann et al. 2023).

A)

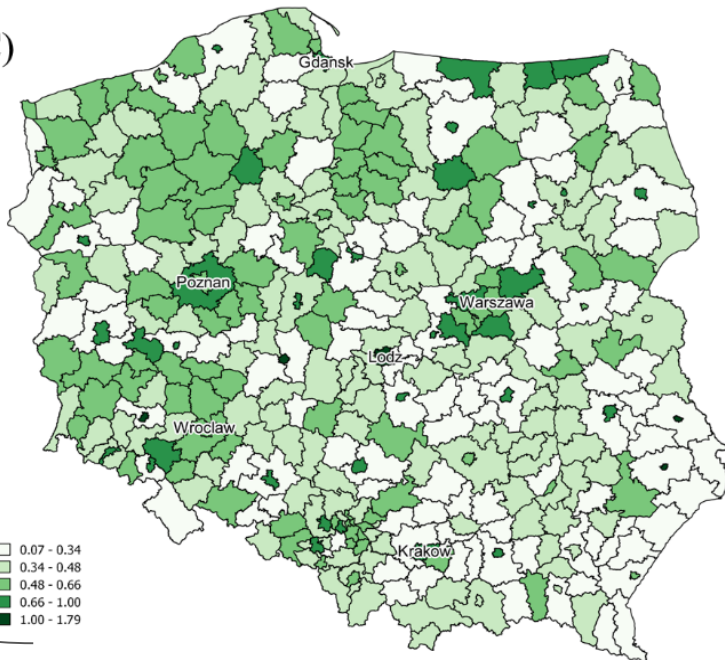

B)

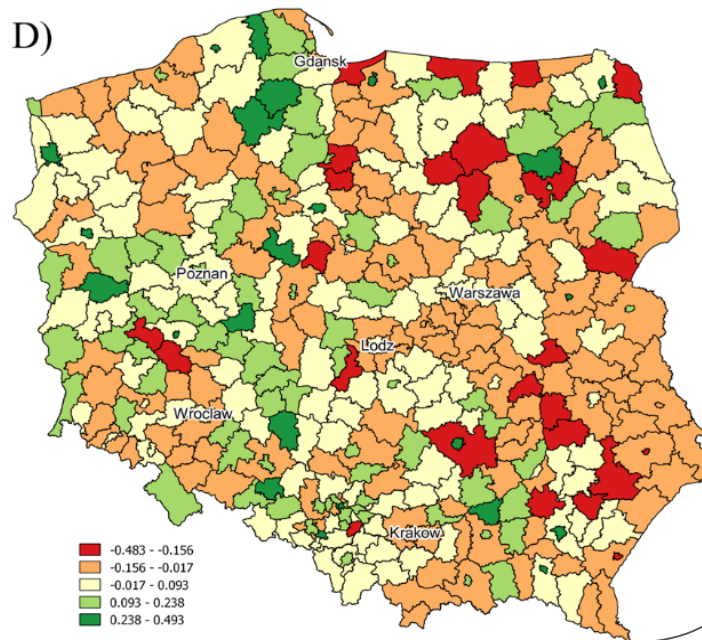

Uchodźcy 3-18 jako odsetek lokalnej populacji w tym wieku

C)

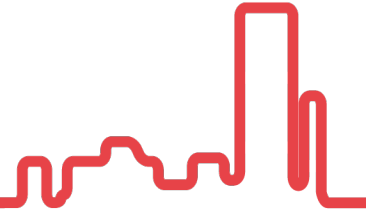

D)

Współczynnik skolaryzacji (szkoła podstawowa)

Model

Atrakcyjność szkoły dla rodzin ukraińskich:

$$s_{it} = \frac{nu_{it}/Nu_t}{np_{it}/Np_t}$$

Model:

$$s_{irt} = \beta_{0t} + \sum \beta_r x_r + \sum \beta_{it} x_{it} + \varepsilon_{it}$$

Wartość zmiennej zależnej dla szkoły i w lokalizacji r i czasie t będzie wyjaśniana przez zbiór zmiennych charakteryzujących lokalizację oraz zbiór cech szkoły

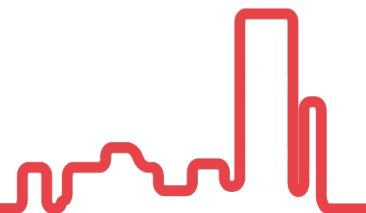
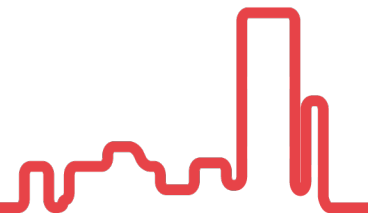

Table 3. Enrollment of Ukrainian refugees in Polish schools: Explanatory factors, mechanisms, and variables

Factor	Mechanism	Variables (aggregation level)	Year/source
Location related factors			
Distance from home	More accessible destinations attract more refugees	Travel time by car to the nearest crossing point at PL/UA border (municipality)	2022/Google Maps
Local financial capacity and labour market opportunities	More affluent territorial units may offer better assistance, better adapt schools to the needs of refugees, but also have better job opportunities	- Log of own municipal revenues per capita (municipality) - Unemployment rate (county)	2021/Central Statistical Office (GUS)
Availability of accommodation	Tourist destinations may easily arrange temporary accommodations for refugees. Accommodation may be cheaper and easier to find in places with lower real estate prices and high share of vacant real estates	- Share of vacant apartments (county) - Median price per sq. meter (county) - Number of hotel/hostel beds per 1,000 inhabitants (municipality)	2021/Central Statistical Office (GUS)
Engagement of the local community	More active communities will be more engaged in helping the refugees	Turnover in parliamentary election of 2019 (municipality)	2019/Poland's Election Committee (PKW)
Accessibility of urban services, amenities	Large cities offer public transport, better health care, and possibility of choosing school	- Log of population (municipality) - Metropolitan dummy variable (municipalities of Warsaw, Tricity, Kraków, Poznań Wrocław, Łódź) - Suburban dummy variable (counties adjacent to metropolitan cities) - Rural dummy variable (municipality)	2021/2021/Central Statistical Office (GUS)

Zmienne cd.

School related factors (all available at school level)			
Academic quality	Parents may want to enrol their children in more competitive schools	• Average score in 8-grader test in mathematics	2021/Central Examination Committee (CKE)
Safety and friendliness of school	Parents want their children to feel safe and cared for at school	• School size • Average class size • Russian taught dummy • Psychologist at school	2022/ System of Information on Education (SIO)
Ukrainian social network	Parents want their children to have Ukrainian friends at school	• Ukrainian students already at school (dummy)	2022/ System of Information on Education (SIO)
Cost of schooling	Parents try to avoid additional costs	• Public school (dummy)	2022/ System of Information on Education (SIO)

Wyniki (nieczytelnie)

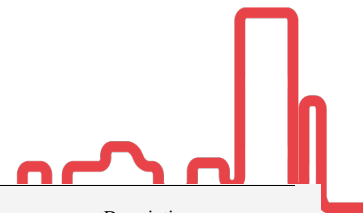

Table 4. Municipality and school characteristics as explanatory factors of refugees' participation in education: regression results

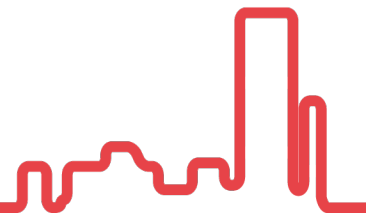
Standard errors in parentheses

* $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$

	(1) April	(2) November	Description
Territorial characteristics			
time_to_UA_border	0.00394 (0.00625)	0.0133** (0.00650)	Distance from home
election_turnover	1.000*** (0.308)	1.221*** (0.322)	Engagement of the local community
log_population	-0.0166 (0.0184)	0.0590*** (0.0182)	Accessibility of services, urban amenities
rural (ref.=urban)	-0.298*** (0.0418)	-0.370*** (0.0382)	
Submetropolitan (ref.=urban)	-0.00946 (0.0547)	-0.194*** (0.0500)	
Metropolitan (ref.=urban)	0.336*** (0.0860)	0.321** (0.129)	
log_local_tax_base	0.272*** (0.0465)	0.247*** (0.0416)	Local financial capacity and labour market opportunities
unemployment_21	-0.000518 (0.00323)	-0.00899*** (0.00284)	
hotel_beds_per_1000	1.295*** (0.456)	0.960*** (0.274)	Availability of accommodation
share_vacant_apart	0.484 (0.528)	-0.119 (0.690)	
log_price_sq_meter	0.190*** (0.0643)	0.129** (0.0576)	
School characteristics			
score_math_21	-0.00917*** (0.00168)	-0.0163*** (0.00251)	Academic quality
log_school_size	-0.279*** (0.0416)	0.0915*** (0.0328)	Safety and friendliness of school
class_size	-0.0107** (0.00456)	-0.0279*** (0.00428)	
Russian_taught	0.0163 (0.0349)	-0.00780 (0.0359)	
psychologist_at_school	0.0234 (0.0220)	0.0184 (0.0176)	
UA_students_dummy	0.682*** (0.0224)	0.354*** (0.0241)	Ukrainian social network
public_school	0.622*** (0.101)	0.657*** (0.101)	Cost of schooling
_cons	-3.124*** (0.633)	-4.256*** (0.604)	
N	9235	9257	
R ²	0.249	0.334	

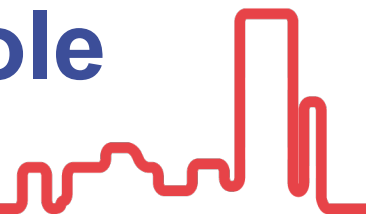
Standard errors in parentheses

Wyniki (czytelnie)

	kwi.22	lis.22	Zyskuje/Traci
Cechy gminy			
Czas dojazdu z granicy UA		+	+
Frekwencja w wyborach lokalnych	+	+	+
Liczba ludności		+	+
Wieś	-	-	+
Sub-metropolia		-	+
Metropolia	+	+	
Dochody własne	+	+	
Stopa bezrobocia		-	+
Miejsca noclegowe	+	+	-
Cena metra kw.	+	+	-
Cechy szkoły			
Wyniki egzaminów szkolnych	-	-	+
Wielkość szkoły	-	+	-
Śr. wielkość klasy	-	-	+
Język rosyjski			
Psycholog			
Uczniowie z UA już wcześniej	+	+	-
Szkoła publiczna	+	+	

Ukraińscy rodzice o polskiej szkole

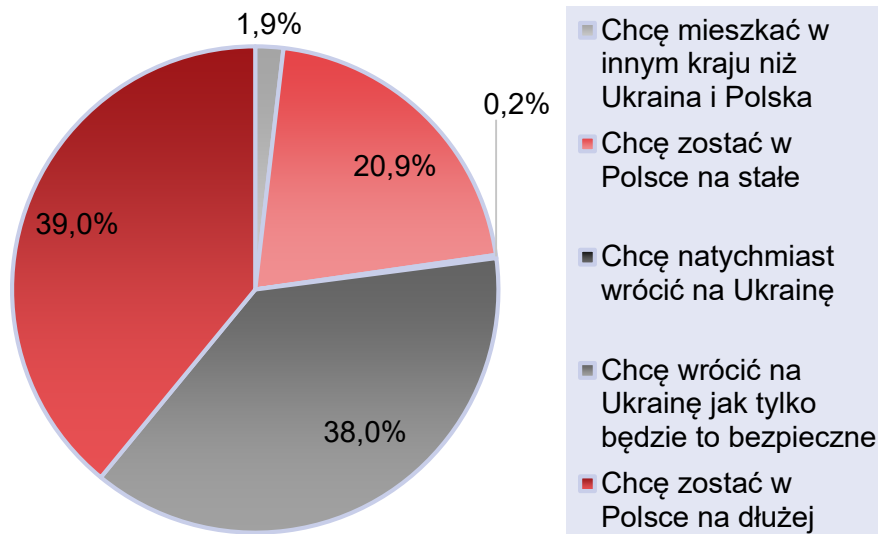

Twierdzenie	Średnia ranga (1 - zupełnie się nie zgadzam; 5 - w pełni się zgadzam)
Moje dziecko lubi swoją szkołę	4.08
Moje dziecko czuje się w szkole bezpiecznie	4.37
Nauczyciele traktują moje dziecko sprawiedliwie	4.32
Koledzy z Polski dobrze traktują moje dziecko w szkole	4.07
Moje dziecko uczy się w szkole rzeczy ważnych i potrzebnych	4.42

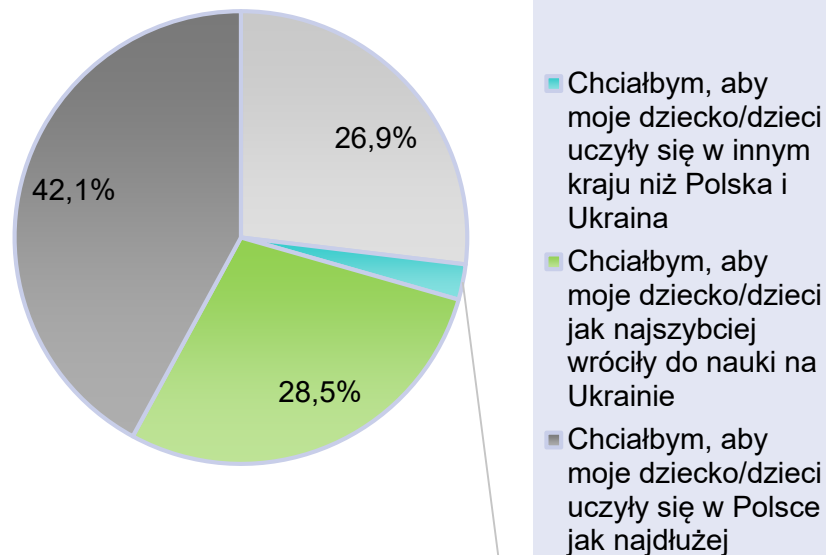
Badanie własne przeprowadzone w
styczniu 2023 r. N=489

Ukraińscy rodzice – plany na przyszłość

Miejsce zamieszkania

Miejsce nauki dzieci

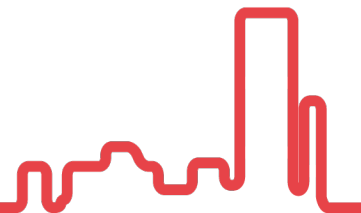

Badanie własne przeprowadzone w styczniu 2023 r. N=489

Wnioski

- Ok 400-500 tys. dzieci i młodzieży ukraińskiej w Polsce ma prawo do edukacji
- Stopień korzystania z tego prawa jest zróżnicowany ze względu na wiek (co naturalne), ale także terytorialnie (co mniej oczywiste). W przypadku szkolnictwa podstawowego skolaryzacja wynosi około 50%
- Bardzo duża rotacja. Aż 19% szkół, które kształciły ukraińskich uczniów w kwietniu, w listopadzie nie miało już takich uczniów. Z kolei 17% szkół, które nie miały ukraińskich uczniów w kwietniu, miało uczniów-uchodźców w listopadzie.
- Eksperyment z klasami przygotowawczymi zupełnie się nie powiódł.
- Uchodźcy ukraińscy częściej uczęszczali do szkół w gminach miejskich o stosunkowo wysokich dochodach i - zwłaszcza w pierwszych miesiącach wojny - bardziej rozwiniętej infrastrukturze noclegowej. Pokazuje to, że lokalne zasoby miały kluczowe znaczenie dla terytorialnego rozmieszczenia rodzin uchodźczych w Polsce.

Wnioski

- Ukraińscy uczniowie częściej zapisywali się do szkół publicznych, a także do tych ze słabszymi wynikami. Ta ostatnia prawidłowość jest niepokojąca. Istnieje zagrożenie postrzegania uchodźców jako uczniów „psujących” statystyki
- Nie ma przesłanek, że ukraińscy uczniowie częściej zapisywali się do szkół mających rosyjskojęzycznych nauczycieli i psychologów, natomiast obecność przedwojennych ukraińskich imigrantów w szkole okazała się bardzo ważna. "Efekt diaspory" to około 0,6 odchylenia standardowego w kwietniu i 0,26 w listopadzie.
- Wiele wskazuje na to, że znaczna liczba uchodźców zostanie w Polsce i w polskiej szkole na dłużej. Wymaga to systemowego przygotowania edukacji do kształcenia w wielokulturowym środowisku, a nie tylko dobrej woli i improwizacji